

Nro. 32.

A' FELS. R. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Péntek'n Octobernek 17-dik napján
1800-ik esztendőben.*

Nagy Britannia.

Hogy nem leg bódlogabb légyen az olly Biro-
dalom és Ország, a' melly az aranyban és ezüst-
ben fülíg üll, bizonyittya Angliának jelenvaló ál-
lapatja, melly szerént mind *Londonban* magában,
mind a' több ápróbb városokban és helységek-
ben sok lármát indított a' leg hatalmasab úr
a' has. Azt irják vala nem régiben Angliából,
hogy sok esztendőktől fogva nem volt abban az
Országban olly bőv aratás, mint az idén, még is
régulta nem hallattak annyi zenebonák a' kenyér-
nek és) eleségnek szüksége miatt, mint mosta-
nában. Ezt a' szükséget nem a' földnek termé-

ketlesége; hanem az uzsorásoknak, mólnároknak, és kenyérsütőknek telhetetlen fösvénysége okozta, a' kik valamint más Birodalmakban, úgy ottan is felzédtek a' sok életet, és el rejtették azt pinczeikben és padjaikon, és inkább engedték azt az egerek által ölzve öröltetni, ölzve büszödni, 's el romlani, mint sem az éhező szegénységnek illendő arzon el adni. Sok helyen valamint Angliában úgy Irlandiában is olyanak voltak a' folyó vizeknek szinei az azokba öntött romlott liszt miatt, mintha hóval borítottak volna bé. Sok városokban katonáknak kellett a' fel zendült népnek le tsendesítésére ki rukkolni, de ezek sem voltak mindenkor a' támadt lármának megfojtására elegendők; imitt amott, leg nagyobbat indítottak az aszszonyok, a' kiket minthogy se fegyverrel döfölni, sem erőszakosan meg zabolozni nem lehetett, szabadon bé verték a' kenyérsütőknek, eleség árulóknak 's több e' féle embereknek az ablakjaikat, be rontották házaiknak, pintzéiknek, 's bóltjaiknak ajtait, 's valamit találtak azokban, minden pénz nélkül elfoglalták, el vitték, 's hasznokra fordították. Hogy láрма jelt ne adhasson a' ka'osáság, dobjaikat ölzve hasogatták. Végtére olly parantsolatot adott ki a' Kormány izék az illy lármazó aszszonyok ellen, hogy mihélyt ölzve tsuportoznak, leg ottan vizi puskákkal lövöldözzenek reájok, a' melly eszköznek nem kevés hasznát tapasztalták egynéhány Angliai városok.

Londonban, a' Kormányizéknek hasznos intézetjei által tökéletesen helyre állított a' tsendesség, kiváltképen minekutána az életnek és eleségnek az árrat alabb izállitatta volna — Az antiministerialis réiz is nem kis elköz volt az imitt amott támadt zenebonáknak le tsendesítésében, attól tartván, hogy ha erőt talál a' zenebonáskodó kösség venni, vérontás legyen a'

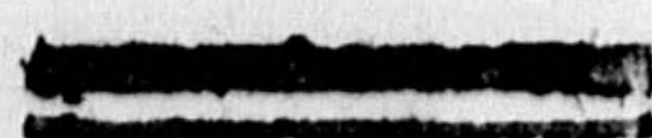
vége. Az ott fekvő katonaság is éjjel nappal vigyázatban van, és mihelyt valamely riadás esik valahol, ott toppan, 's nyakon ragadja a' zenebona indítókat.

Londonban minden azt hiszi, hogy Anglia továbbá is fogja a' Francziák ellen a' háborút folytatni. E' végre az Angliai szolgálatba lépett Hollandus emigrans seregeknek egy részét a' *Guernseyi* és *Jerseyi* szigetbe küldötte, a' mellyeknek vizsgálta foglalásokra megtette a' Párisi Kormányzék a' szükséges rendelkezéseket.

A' *Londoni* elsőbb rangú nemesség, a' múlt *Septembernek* 23-ikán az Angliai Királynak tiszteletére *Wymouthba* ki menvén, kegyelmessen fogadtatott ő Kir. Felsége által, megemlékezvén arról, hogy 40 esztendővel ennekelötte azon napon koronáztatott meg a' királyságra.

Azt írják vala *September* 22-ik napján *Londonból*, hogy a' Fő Polgármesternek (Lord Majornak) és az ott lévő katonaságnak vigyázóságok által egészen le tsendesitetett az eleségnek szüksége miatt ottan támadt zenebona. Azonban a' későbbi, ugymint a' 24-ik *Septemberi* *Londoni* levelek több újabbán történt nyughatatlanságokról is emlékeznek, mellyből az lehet ki húzni, hogy igen nagy inségben legyen ott a' kösség a' kenyérnek szüksége miatt. Más városokban se lehetett még eddig a' meg háborítatott tsendességet tökéletesen helyre állítani, ambár hathatós intézeteket tett legyen is a' Fő Kormányzék a' zenebonáknak eleve leendő elhárítások végett.

A' mellyzébb látó emberek felettébb való módon tsudálkoznak a' kenyérnek, és más eleségeknek rendkívül való dragaságán, holott azon kívül, hogy Angliában igen bőv vólt az idei aratás, a' múlt négy hólnapok alatt 10 . 11 millió font sterling árrú élet vitetett bé oda Amérikából, és Lengyel Országból. Ennek, a' mint már tely-

lyebb is meg jegyzettük, a' monopolisták és az uzsorások leg nagyobb okai.

Nem régiben olly kellemetes hir vitetett Liszabonából Londonba, hogy már semmi oka nints a' Portugalliai Kormányzéknek a' Madritti udvarnak ellenséges fel tételétől való félelemre; azonban a' későbbi rendkívül való Liszabonai levelek, ismét meg újították azon Kir. udvarnak Spanyóloktól és Francziáktól való felelmét, 's azt beszélik, hogy lehetetlen leszen azon két királyi udvarnak egymással leendő háborúját el kerülni. Arra való nézve, September 23, 24, és 25-ik napjain, mind azon tárgyra, mind az Angliai udvarnak *Bécsben* le'vő követjének Lord *Mintónak* most utólszor *Londonba* küldött leveleire nézve, hoszvas tanácsgyűlés tartatott Status minister Lord *Grenville* palotájában, á' mellyen herczeg *Portland*, *Chattam*, *Spencer*, *Camden*, *Liverpool* Grófok, minister *Pitt*, *Dundas* és *Windham* Urak is jelen vóltanak. Ezen gyűléseknek resultumát mindjárt akkor közöltetett a' Fels. Királylyal. Portugalliának segítségére 25000 embert ígirt s' Londoni udvar.

Az Angliai tudósítások szérent, igen nagy özönviz vólt az iden *Chinában*, mellyet a' sok esözések miatt fel duzzadt, és ki öntött *Hoangho* folyóviz okozott, és ki mondhatatlan károkkal illette a' lakosokat — Számos falukat el ragadott az özön viz magával, a' mellyeknek lakosi közzül kevesen menthették meg javaikat és életeket, azoknak is pedig a' hegyekre kellett magokat vonni. E miatt bizonyossan drágább leszen a' riskása mint vólt eddig is. Azon tartománybeli lakosoknak, a' kiket ezen szerentsétlenség érdeklent, egész elztendei taksájokat el engedte a' Császár. Igen furta anekdóta. Minap Angliának *Blackwater* nevű folyó vizébe inni akarván egy borjú, egy tsuka az orrát meg tsipte, azonban

ki nem vonhatván a' fogait a' bőrjü orrából, ez amazt a' vizből ki rántotta, 's a' szárazra nagy bögésszel ki vitte, mellyre az emberek oda futván, a' tsukát agyon verték, melly 35 fontot nyomott, és egy nagy matska találtatott a' gyomrában.

Batava Republica.

Az őszi aequinoctium idején uralkodni szokott tengeri szélveszek miatt kéntelenek voltak a' Hollandiai kikötő helyeket zárva tartott Anglus hajok haza menni, a' melly alkalmatossággal egy-néhány Belga hajók ki repülvén, a' hová régtől fogva menni szándékoztak, oda eveztek — A' Hollandiai tartományban fekvő Franczia seregektől ismét 4000 ember küldetett az *Augereau* Generalis corpusához a' Rénusi kerületbe — Mindnyájan szép Hollandiai posztóból készült monturba voltak öltöztetve.

A *Vlissingai* és *Middelburgi* kikötő helyekben nagy sietséggel egy eskadre készítették ki azon három Franczia nagy fregatokból, a' mellyek Vlissingába bé eveztek, a' *Pluto* nevezetü 64 ágyús Hollandiai linea hajóbol, es más nagyobb 's apróbb rangú hajókból, olly véggel, hogy az által a' *Zelándia* körül kerengő Anglus hajóknak semmi alkalmatosságok ne lehessen azon tartománynak háborgatására.

Rotterdamban és *Vlaardingeben* le tartóztatnak azok a' hajók, a' mellyeken, a' tilalom ellen vaját, bé főzött hust, 's több eféleket akartak némelley kereskedők Angliába vinni. Az ez eránt bé adott instantiájok üres válaszal adatottatott vissza. Azon ki adott tilalomtól fogva, minden némü eleségnek alább szállot az árra. Ennekelötte egy olly hordótska vaját, mellyben 82. font volt, 52. forintnál alább venni nem le-

hetett, most pedig 40 forinton megyen; egy mázsa sajtnak az árra 26. forintról 14-re szállott alább.

A Hagában lévő Franczia Minister, polgár *Semonville* az Austra és Franczia Respublika közt való fegyverszünésnek 45 nappal lett meg hozzászabtatásáról, és a' *Filipsburgi, Ulmai és Ingolstadt* erősségeknél Franczia ármádia kezébe, modo provisorio, lett által engedtetésekrül jelentést tett a Hágai Kormányozó Széknek.

Olasz Ország.

Néhány Német Országi közönséges levelek azt hirdetik, hogy a' *Máltai* szigetnek *La Valettai* erősségéből, *September 4 ik* napján a' Francziák ki tsapván, nagy veszteséggel verették az ostromló Anglus és Nápolyi seregektől oda vissza, és hogy a' következő napon capitulálván amazok, által adták ezeknek azon erősséget. Meg lehet, és magunkis azt kívánnánk, hogy úgy volna a' dolog; mivel mindazáltal még eddig semmi officialis tudósítást nem olvashattunk azon történetről, mi is tanátsosabnak tartjuk arról való itilettételünket fel függeszteni, mint némelly bizonytalan híreknek hitelt adni. Igaz ugyan az, hogy a' múlt szerdán költ Bécsi udvari Diarium is emlékezik arról, de nem mint officialiter jelentett dologról, hanem csak mint valamelly *Livornói* kikötő helyből jött hajósnak hiradásáról. Ha hogy úgy vagyon a' dolog, minden órán bizonyosabb tudósítást fogunk arról Erd. Olvasóinkal közleni. Minekelötte még ez a' hir *Livornóba* vitetődött volna, ilyenképen írta le egy Anglus hadi tiszt azon erősségnek jelenvaló állapotját: „*Minorkádól*, 14. napig tartott utazásunk után szerentséssen ide (az az, Málta alá jutottunk. Jó kvartélyunk vagyon, 's minden némű

eleseg 6lts6; leg nagyobb alkalmatlans6got okoz min6k6nk a' rendkiv6l val6 nagy melegs6g. Mint egy 4000 f6b6l 6ll a' Valettai Fr. katona 6rizet; mind 6nn6n maga a' természet, mind a' mesterf6g nagyon meger6ssítették ezt a' v6rast. De igen kevés elef6gek vagyon, buz6jok sem igen sok, az 6des vizzel is allig 6rhetik b6. 'A mi er6ss6geink 6s 6r6ll6 vitézink csak nem azon foly6 vizig ny6lnaki, a' melly *La Valett6t* k6r6l veszi. Tegnap (az az, Julius 22-ik napj6n, a' mid6n tudniillik ez a' lev6l iratott) egy tizt bar6tommal, anynyira b6 ment6nk az er6ss6g al6, hogy azokkal a' Frantzi6kkal, a' kik a' b6sty6n heverték, besz6lhatt6nk, ut6nnunk is repítették egyn6h6ny goly6bist, de haszontalan6l. K6ts6g kiv6l ezen a' helyen, a' mellyen m6r n6h6ny nyil6st is csin6ltunk, fogjuk 6ket meg t6madni. Magok a' M6ltai szigetbeliek is segítség6nkre fognak lenni, a' kik k6zz6l, m6r is 20000 6llottak mell6nk. Allig lehet ezekn6l b6trabb embereket l6tni. S. a. t.]

September 21 ik napj6n k6t Sz6rdiniai keresked6 haj6k eveztek b6 a' *Livorn6i* kik6t6 helybe, 's azt a' hirt vitt6k oda b6, hogy 6k egy ally Anglus haj6t tal6ltak el6 a' tengeren, a' mellyen a' M6lt6ban capitul6lt Franczia katon6k vitettek a' *Minorkai* szigetbe 's. a. t.

'A R6mai Sz. P6pa mind untalan a' revolutio 6ltal meg zavartatott Statusainak reformati6j6ban foglalatoskodik. Leg els6ben is a' maga udvar6n kezdette a' jobbit6st, 's 6bban t6rl6tte el a' vissza 6l6seket.

A' N6polyi Fels. Kir6ly 60 regiment katonas6got fog fel 6llítani. Az ez er6nt ki adatott parantsolatban, a' t6bbi k6zt illy kifejez6sek vagynak. „V6gt6re, *6gymond*, a' kir6lyi seregeknek 's tartom6nybeli katonas6gnak vitézs6ge, 6s hatalmas szövets6ges6inknek seg6delme 6ltal mind bels6, mind k6ls6 meg h6borit6it6l meg6za-

badult Nápoly Ország. Hogy azért ezen nagy jóté-
teményeknek gyómöltse el ne veszszen, szükség egy
olly hadi erőt talpra állítani, melly által a' mo-
narchica igazgatás formája illendő tekintetbe te-
tetődjék. A' folyamatban vólt papiros pénznek
nagy része a' Status ellen vétőknek el adatott jó-
szágaikból fel váltatódott.

A' Nápoly Ország közepén fekvő, de a' Ró-
mai Sz. Pápa uradalmához tartozó *Beneventói*
herczegséget viszsza adta Nápolyi Király ö Fel-
sége a' Sz. Pápának — I. *Pál* Orosz Császár,
mint a' Máltai vitézi Rendnek nagy Mestere, a'
Nápolyi Fels. Király 10. ezüstendős fiának, *Leo-*
pold herczegnek ajándékozta a' Meliszinai vacans
nagy Prioratust.

Verónából azt írják *September 30-ik* napján,
hogy a' *Hohenlindenben* meg határozottatott fegy-
verfzűnésnek hírét, épen jókor vitte a' Cs. K.
ármadiához a' kurir, másként mind a két rész-
ről olly erősek vólták a' készülétek és mozgások,
hogy lehetetlen lett volna a' a véres tsatát el ke-
rülni — A' Cs. K. ármadiának fő hadi szállása
még most is *Valezzaban* van.

A' Romagniai tartománybol egészlen ki ta-
karodtak a' Francziák, minekutánna igen nagy
contributió és requisitio alá vetették volna a'
szegény lakosokat. A' Toskánai Nagy herczeg-
ségben Commandirozó Cs. K. Generális *Somma-*
riva, *Pisát*, *Livornót* és *Lukát* mind öszve járta,
's mindenütt jó állapotban találta a' védelmezésre
tett intézeteket. Az egész Toskánai Nagy
Herczégben erősek a' hadi készülétek, és igen
sok legénység áll a' lovas és gyalog szabad kato-
naság közzé, és ha ismét háborúra kelne a' do-
log, nem egy könnyen vehetne rajtok az ellen-
ség erőt — A' Florentziai igen költséges képtár
mind ládákra rakatott a' Nagy Herczeg paran-
tsolatjából, és ha ismét el kezdődne az ellensé-

geskedés, Livornóból Triestbe hazattatna által. — Az *Ankonában* fekvő Cs. K. katona őrizet 6000 főre tétetődik, 's ott is sok kéz dolgozik az erősegeknek képzítésében. — A' Toskánai nagy Hercegségben 's más szomszéd tartományokban nagy marha dög uralkodik.

Frantzia Respublika.

Ha igaz az, a' mit *Párisból* irnak, minden Anglus hajók eltávoztak a' Frantzia Respublikának tengeri oldalaitól, és így egész nyáron haszontalanul járkáltak azok előtt fel 's alá, 's hijában tették a' sok költséget. — *Bonaparte* Fő Conzul minden derék hajoseregbeli tiszteket Párisba hivatott, a' kik egy olly planumnak ki készítésében foglalatoskodnak, a' melly szerént épen olly állapotba tétetődjék azon Respublikának tengeri hatalma, mint a' minémüben vagnak hadi seregjei.

Hogy minden revolutionale principiumokról egészen le mondott légyen a' Franczia Respublika, tsak abból is világos, hogy *Moreau* Franczia fő vezér azokban a' Német Országai tartományokban, a' mellyeket fegyver által meghódoltatott, még eddig semmi változást nem tétett a' politica és egyházi dolgokban, és azért nagyon is magához vonta a' lakosoknak sziveket.

Brüsszelben is meg inneplették a' Franczia Respublikának új esztendejét, September 22-ik napját. Az oda való Préfektus illyetén foglalatú közönséges beszédét mondott azon alkalmatossággal: „Az az idő pontya, úgymond ő, a' mellyben a' Franczia nemzet minden szabad népek közt, a' leg első rangra lépett fel, Belgyiomnak avval való öszve kaptasoltatása által is emleketessé lön, a' mellynek tudnüllik mindenkör egy nyelve, egy erköltsi tulajdonsága, 's egy

eredete volt a' Francziákkal. Hanem fájlalni lehet azt, hogy ez az újja születés a' leg nagyobb háborúk közt történt meg. A' kívülről győzedelmeskedő Respublikának idejét, sok ezer belső ellenségek tamadták meg, gyakorta meg háborítottak annak jussait a' részekre való szakadások, és azt a' sok ditsőséggel fundáltatott, 's az egész Európa által szabadnak esmértetett Francia Országot, sok ideig magok sem esmérték a' Francziák, egy ideig a' leg otsmányabb Tirannusok alatt nyögött. Kedves polgár társaim, vallyuk mi is azt meg szabadossan, hogy az öt Direktornak vad kórmányozások alatt, a' kiknek terrorismus volt a' principiumok, és a' kiknek minden feltételeket és eszközeiket a' Francziák és ezeknek ellenségei utálták, tellyesággal nem volt Francia Ország szabad. Mind közelről, mind távolról vért szomjuztak ezek az öt Tirannusok, 's mindenütt ellenséget szemlélt magok körül. Azokban az utálatos és böl dogtalan időkben, semmi nemes indulattal nem bírtak azok az 5. Direktorok semmi emberi érzékenység nem volt benne, minden szemérem és becsület nélkül uzsoráskodtak a' Francziáknak verejtékekkel, 's vérekkkel, hogy ekképen egynéhány napokkal életeket meg tóldhassák. — De ne is emlekezzünk többé azon böl dogtalan időről, minden revolutionnak az utja tövises szokott lenni. — Már meg menekedett a' Respublika. Az az óltalmazó angyal, a' ki a' nagy nemzetnek sorsára vigyáz, tsudálatossan ki mentett bennünket azon szomorú állapotból. A' Nilusi győzedelmes meg jelenvén a' Seine vizének partyain minden szabadságot szeretők, minden ditsőségnek fiai öszve gyültek az ő szavára ő körülötte. Héjába dúltak fúltak magokban a' hazának ellenségei, híjába igyekeztek azt meg háborítani, a' győzedelmek és a' haladatosság egy igen nagy embert emeltek a' Konzularis méltóságra s. a. t.

Német Ország.

'A Berlieni Kir. Status Miniliter Gróf *Haugvitz* gyakorta conferentiát tart az ott lévő Francia követtel *Bourbonville* Generállal. Nem igaz, hogy a' fő Consul 3-ik testvér öttse Berlinbe ment volna; hanem azt igaznak mondják, hogy második testvéreje Status Tanátos *Bonaparte József* a' *Lunvillei* Congressusra fog küldettetni.

Ugy hallatik, hogy néhai II. Fridrik Király. nak nagy favoritája, az esmérétes Marquis *Lucchesini* ismét bé fog a' Prusziai ministeriumba vétetödni, mivel a' mostan uralkodó Király is jó szivvel viseltetik eránta. De mindenek felett való bizodalommal vagyon a' maga Generaladjutansához *Kökeritzhez*. Minden reggel maga a' Király is dolgozni szokott a' maga Secretarius. saival együtt a' kabinetben, egy levelet sem hagy 24 órán túl válasz nélkül, a' melly pontban egészlen a' nagy Fridriket követi.

Ulmának bloquiroztatása alatt 13500 ember. ből állott az ott völt katoná örizet, töbnire mind a' polgároknál völtak kvártélyba, úgy hogy, néhány polgárnak a' házában 3. tizt és 20. katoná is völt. Minden nap 30. tizt és 400. közember tett szolgálatot. — Az ott völt Cs. K. Commendans Generális *Petráseh* is nyugodalomra botsátatott.

Az Orániai Herczegnek Német tartományaira 200000, a' *Nassau-Weilburgi* Herczegére pedig 80000 Liver Contributiót vetett *Augereu* Fr. Generál. A' több Nassui Herczegi házak is békességre léptek a' Francia Respublikával, és semmi requisitiók által nem fognak többé terheltetödni. — Német Országnek északi része tökéletes tsendességben él a' Prusziai Király demarcationalis lineáján belöl.

Spanyol Ország

A' *Kádixban* még most is uralkodó dóghalál 130 — 140 embert is meg öl naponkent, úgy hogy, *Augustus* első napjától fogva 3000 embernél több temettetett a' földbe. Sok ember a' falukra, 's mezőségekre költözött azon ragadó nyavalyának elhárítása végett, de annál inkább kiterjedett az, és most már senki se botsáttatik ki azon városból. Minden áruló bóltok bé zarrattak, 's egészlen félbe szakadt a' kereskedés.

Egy Anglus fregat 86. Spanyol, 7. Francia, 's 6. Genuai hadi foglyokat vitt Minorkából a' fel-tseréltetés végett a' Barcellónai kikötő helybe, a' kik azt beszéllették, hogy Anglus Admiratis *Keith*, *Augustus* utolsó napján, a' vezérlese alatt lévő flottával, és 15000 emberből álló hadi sereggel *Minorkából* napnyugot felé evezett, de hová hová nem, meg nem tudták mondani.

Török Birodalom.

A' Fényes Porta ellen ujobban pártott ütött *Widdini Bassa Paswan-Oglu* ellen minden Európai Török Birodalombéli Basáknak fel kellett volna ülni, fel is költek némelleyek; de sokkal többen találtattak olyanok, a' kik avval mentették magokat, hogy ök a' magok helytartóságjaiknak védelmezésekre is elégtelenek légyenek. A' Belgrádi Bassa, a' ki Borecs mellett, *Paswan Oglunak* egynehány embereit levágatta, 's fog-ságra vitette, ezen szerentséjében megbizakodván, maga ellen is próbat akar tenni, 's e' végre egynehány ezer emberrel szaporította hadi népét; de amaz is olly positioba tette magát, hogy akármelley hatalmas ellenségével kész lesz szembe szállani. Mellyre nézve egész armádiát szándékozik a' Fényes Porta ellene küldeni.

Tudósítás.

A' Doktor Struve Asthenomakróbiotikáját, vagy Asthenokomikáját, a' melly a' múlt esztendőben, illyen név alatt jött ki, Hannoverában: Die Kunst das schwache Leben zu erhalten, und in unheilbaren Krankheiten zu fristen: az az: A' gyenge élet meghozszabbításának, és a' meggyógyíthatatlan nyavalyák húzásának a' Mestersége: magyarul kifogom adni. — Ezen munkának a' kibotsátására bátorítanak, sőt köteleznek engem a' következő okok. 1-ször: Mert ez igen szép, tudós, a' maga nemében leg-első, közhasznú, szükséges munka; a' honnét minden külső Országai Tudós Társaságoknak a' dítséretét el is kapta; nevezetesen a' Göttingai Tudósok' Társasága erről azt az ítéletet hozta, hogy ennek a' munkának, a' D. Hufeland Makróbiotikája után, elmulthatatlannúl szükséges volt a' világ eleibe jönni. 2-ször: Megígertem én a' most másodszor kiadott Makróbiotikának az Előljáró Beszédében, hogy még némely közhasznú munkáimat fogom a' Hazával közleni: most tehát már ezen ígéretemet is bé akarom tölteni. 3-ször: Mihelyt ez a' munka kijött volt, ta' múlt esztendőben; azonnal sok Jóakaró Uraim, Barátim, mind leveleik által, mind személyesen serkengettek, ezen munkának magyarra való fordítására, azt mondván: hogy ez a' Tudósok értelme szerént is, a' D. Hufeland Makróbiotikájának a' párja. 4-szer Kötelessnek ísmérem magamat mint Hazafi, mind azoknak végbevitelére, valamelyek a' Hazának tökéletesítésére, és hasznára tzeleznak, 's azomban én töllem ki telhetnek; annyival is inkább pedig, hogy mind a' két Magyar Haza, már két ízben, most is különös háládatossággal említendő, nagy hajlandóságát erántam mutatni méltóztatott.

5-ször: Minekutánna a' Magyar Ifjaknak *Macrobiotikát* adtunk a' kezekbe; igazságtalanság nélkül meg nem tagadhattyuk az Asthenomakrobiótikát a' gyenge, és a' gyógyíthatatlan nyavalyákban sínlődő Magyar Hazánkfiaitól. Ugyan is kitsodák ezek? A' Haza boldogításában, a' Hazafiak nevelésében, és oktatásában meggyengült, vagy sínlődő nyavalyába esett, vagy megöregedett Magyar Szülék, Tisztviselők, Tanítók, Katonák, Gazdák's a. t. Hát van e' valami olyan, a' mit ezeknek az apolgatásában szabad volna elmulatni? Valosággal ezek azok, a' kik a' *Macrobiotika* kiadásának az alkalmatosságával fesezegették is a' magok ebben a' rélzben lévő igazságokat; a' midőn szemembe mondták sokan közz ülők: a' *Macrobiotika* szép, haszuos, szükséges; de mi reánk nézve már halzontalan. Hogy tehát ezeknek a' leghasznosabb, és leg-nagyobb érdemű Hazánkfiainak a' méltó panaszra okot ne adjunk, mi szükségesebb, mint, hogy ezt az ő apolgatásokra tzelozó könyvet, ő nékiek a' kezekbe adjuk? 6-szor: Ennek a' munkának a' kiadásával, a' mennyire tsak lehet, meg ismértetem a' Hazával a' most leg-hiressebb Orvosokat: t. i. *Brownét, Darwint, Röschlaubot, Reilt.*

A' fordításében éppen azokhoz fogom magas mat tartani, a' mellyekhez szabtam vólt magamat a' *D. Hufeland Macrobiotikájának* fordításában, t. i. az Iró értelmét szabadon, de igazán, és érthető, 's jó magyarsággal akarom ki-fejezni; a' hol a' világosítást szükségesnek, a' Magyar Hazára való szabást pedig hasznosnak, és lehetségesnek fogom látni, Jegyzésekben ki dólgozni kötelességemnek lenni ismértem.

Mitsoda árú, foglalatú, formájú, nagyságú lesz ez a' könyv, es hol fog árúltatni? ezekről

alkalmatos időben fogom mind a' két Magyar Hazát tudósítani.

Mig ez meg-ésne is pedig, azon különösen örvendek, hogy ezen munka kiadásának a' kihirdetetését éppen abban az idő szakaszában tehettem, a' midőn az én vitéz Hazamfiai, azok között sok Jó-akaró Uraim, Ismérőim, Barátim, Atyámfiai nagy készséggel, és tüzzel fegyverbe öltöztek; és sokan már táborba is kiálltak; a' kiknek én szivemből egészséget, Szerentsét, és győzedelmet kívánok; azért, mert ő nekik annál könnyebben eshetik, az ő meg élemedett gyenge, vagy talán sinlődő, és meggyógyíthatatlan nyavalyában fetrengő Szüleiket, Joakaró Uraikat, Attyafiaikat el hagyni; a' mennyivel inkább láthatyák, hogy azoknak az apolgatásokról, gyámolításokról szorgalmatoskodnak az itthon maradó Hazafiak. *Iráni Pesten 1800. 10. Octóbr.*

Köszönettel
Orvos Doktor.

Miradások

Morvában a' Hradisi Kerületben, *Holeschau* nevű városban lakozó *Spiegler Sámuel* és *Schif János* nevű vagyonos Zsidók, a' kik az *Oeconomica Commissi*óban az *Infateria* számára való borjúbör tarifznyákat szerzik, adják tudtokra mindeneknek, kiváltképen a' Nemes Magy. Publicumnak, hogy ő nállok ollyatén borjúbör tarifznyak, mintegy 30. vagy 40 ezerig valók készen találhatnak. Egy ollyatén tarifznyának, minden szijak nélkül az árra 1. R. forint, mellyekhez hogyha szijak is kívántatnának, azokat is az említett Zsidók különös árron meg szerezhetik. Ezt a' je-

lentést azért kívánnyák az említett Zfidók a' Magyar újfág levelek által ki hirdettetni, hogy ha talán a' mostani fel állítandó infurrectionalis gyalog Seregeknek számára a' Tek. Nem. Vármegyéknek szúkfégek vólna ollyatén borjúbör tarifznyakra, azokat minden órában készen lehet nállok találni.

* * *

Bétsi lakos *Mesureur*, és Kompániás Társai, kívánják az érdeemes Közönségnek tudtára adatni: hogy ők Bétsben, az úgy nevezett Spitelbergen, a' széles útszában, a' Zöld Sasnál, az 172-dik szám alatt. (zu Wien, auf dem Spitelberg, in der breiten Gasse, zum grünen Adler, Nro. 172.) egy Cs. K. privilegizált Fábrikát állítottak fel, melyben, mindenféle, az Anglusok módjára készített, szépen békent; de még is semmit el nem motskoló hámokhoz vagy kotsihoz meg kívántató bőröket, azonkívül tsizmának, nem külömben afszonyi tzipellőknek, külömbkülömbféle színekre festett; vagy hüvelyeknek, tokoknak, sisakoknak, katonai patroutáskának s. a. t. való bőröket lehet találni, mellyek sem festékjeket el nem hagyják, sem semmit el se motskolnak, meg se hasadoznak, sőt az a' firnátz, mellyel bé vannak vonva, igen szépen meg tartja a' bőrt a' maga valóságában. —

Ezen Bőrök, felülmúlják szépségekre, és jóságokra nézve az Anglus bőröket, és óltsóban is kaphatja az ember ezeket.